

זר לא יבין זאת?

יזהר שער

מאמר זה נכתב לפני כ-8 חודשים והוא אקטואלי לימים אלו בחבל אשכול ובאזורים נוספים במדינה. התחושה ש"זר לא יבין זאת" קיימת בנפשם של רבים מתושבי אשכול גם כיום, ומצטרפת לתחושותיהם של רבים בארץ שאינתיפאדת היחידים לכדה אותם באימה האישית והקהילתית.

שנה וארבעה חודשים לאחר סיום מלחמת "צוק איתן" ואנו בעיצומה של השנה השנייה לשיקום האוכלוסייה באשכול, אשר בדומה לשנה שעברה 25 אחוזים מהילדים מטופלים בשיטות פעולה של כל גורמי הטיפול באשכול. לצד העוצמה של האוכלוסייה, צמיחה דמוגרפית והיאחזות בשגרה, ישנם ילדים ומבוגרים המתקשים להתאושש, ורקמת הריפוי שלהם מאוד עדינה ודליקה. נכון להיום, עשרות מנהרות התקפיות נבנות עדיין על ידי החמאס, ועדיין אין דרך לאיתורן. ההתחמשות שלהם עודה בעוצמה גבוהה, ואין פתרון לירי הפצמ"רים. ישנן חדירות רבות לאורך הגבול, לפרקים נשמעת אזעקה "צבע אדום", ופעילות הצבא המצרי ואימוני החמאס מרעידים אזורים נרחבים בחבל ארץ זה. תחושת האיום של דאעש מהרצועה ומהגבול המצרי מתגברת והתערערות הביטחון ברמה הלאומית אינה פוסחת על אף אחד. כל אלו מתדלקים את החרדה בעיקר אצל מי שמצוי בחוויה מתמשכת ומתישה של חירום, ועולה החשש שחוויה זו תתפשט עם הזמן מבלי שניתן את הדעת לכך וייווצר בארץ דור שלם עם סיכון לפיתוח של הפרעות חרדה, סומטיזציה, דכדוך וביטויי תוקפנות. מאמר זה נע בין הריאלי, החווייתי והפנטסטי. מטרתו לזרוע הבנה רגשית ותקווה, תוך שימוש בממד המטאפורי והסיפורי העוקף הגנות ומעורר את הרגש ואת המחשבה.

קחי את עצמך בידיים'. אנחנו מרבים לריב. מאז המלחמה הוא מתלונן כל הזמן על כאבים בגוף, בגב, אבל הוא אומר

שאינ קשר למלחמה וזה רק פיזי ולא נפשי. הוא גם איננו רוצה לקבל עזרה למרות תחנוני".

"ומה עם שאר הילדים?" אני שואל. "הגדולה בכיתה י"א, ממש בסדר, כל היום עם חברות, מנגנת בהרכב מוזיקלי באזור ופעילה בתנועת הנוער, היא ממש פורחת. נראה שממש התאוששה מהמלחמה. לעומת זאת, הקטן, בכיתה ו', מאז המלחמה לא נרדם לבד ובחלק מהלילות בא באמצע הלילה אלינו. רק לאחרונה הוא הפסיק להתקלח עם דלת פתוחה. הוא אומר שהמפגשים בקבוצה בבית הספר עוזרים לו, ואפילו לימד אותי גם כמה דברים שלמד איך להירגע. על הבן ג' כבר דיברנו היום, ואתה מכיר את התמונה המורכבת".

והיא ממשיכה: "מה שרציתי להגיד הוא שיש לי מועקה גדולה כל כך כי חסרה לי התקווה והאמונה שלא יהיה

השעה 19:00 בערב. אני עומד לצאת מהשירות הפסיכולוגי החינוכי באשכול לאחר יום עבודה עמוס. ביד אחת אחז

תיק מנופח ובשנייה שקית עם חומרי עבודה לבית. בחוץ אני מזהה אִם של אחד הנערים שפגשתי היום בפגישה מערכתית בבית הספר.

היא פונה אלי ושואלת: "יש לך כמה דקות? אני חייבת לדבר איתך". "אין בעיה", אני עונה, נושם עמוק וחוזר לחדר.

לאחר התנצלות קלה על כך שהיא מטרידה אותי בסוף היום ומונעת ממני לחזור הביתה היא אומרת: "תבין, יזהר, היום דיברנו בעלי ואני בבית הספר על הבן שלנו ג' מכיתה ט'. מאז המלחמה היה סוער מאוד ורק עכשיו, שמונה חודשים אחרי המלחמה, הוא מתחיל לחזור לעצמו. אבל לא הספקתי להגיד לך עד כמה אני במועקה, בדיכאון, ואני בטוחה שג' קולט את זה. אני דרוכה בלילות, כל רעם נשמע לי כמו פיצוץ.

בזמן האחרון האדמה רועדת מהמתקפות של המצרים על רפיח. בעלי אומר לי: 'מספיק, עברו כבר שמונה חודשים,

בקהילה של מרכז חוסן, ת.ל.מ ומט"מ.

כמה זה יהיה מצער אם נהיה חייבים להיאבק כדי להשיג תקציבים להמשך הטיפולים. תקציב הטיפולים למאות הילדים בחבל אשכול שווה ערך לעלות של כ-5 טילים בלבד של כפת ברזל. תהיתי איך בכלל מטילים ספק ביכולת לתקצב את הצלת נפשם של ילדי אשכול גם בשנה הבאה וגם בשנים שלאחר מכן.

באותו הלילה עטפה אותי מועקה. בהיתי במשחק כדורגל ועד מהרה נרדמתי מול המסך. לאחר שעות אחדות התעוררתי למשמע קול נפץ. קמתי מהמיטה וראיתי שבני ממשך לישון. הפיצוצים המשיכו ואני כבר הבנתי שלא אצליח לישון... מצד אחד הבנתי שקולות הנפץ עולים מאימונים שעורכים אנשי החמאס מעבר לגבול. מצד אחר נעשיתי דרוך במעין אינסטינקט הורי של הגנה על היקרים לי.

תהיתי איך החשיפה לסכנת החיים גרמה לכך שכל שריקה שאני שומע נחשבת לשריקה של פצמ"ר, איך כל פתיחה של פקק נשמעת כמו יציאה של ירי פצמ"ר מכיוון הרצועה, איך קול במגפון מזכיר את ההתראה של צבע אדום, איך כל רעש מגביר את קצב פעימות הלב.

חשבתי לעצמי שבעצם רבים מתושבי אשכול, ואני בהם, חיים בבדידות עם חוויות מצמררות. והחוויות האלה אינן רק

**עמוק בתוכי אני יודע
שהבחירה נתונה בידינו,
בני האדם, ליצור מציאות
אחרת ולמשול
בתוקפנות שלנו**

נחלת העבר. הן משתחזרות להן יום-יום, לילה-לילה.

הבנתי שזה לא מציאותי לצפות שאנשים שלא חוו את סכנת החיים המתמשכת יצאו מדלת אמותיהם, מהקשיים שיש להם, ויקדישו אנרגיה נפשית לסבל האנושי המתמשך שלנו. הבנתי שזאת גם הדרך שלהם להגן על נפשם בבידול תחושת הסכנה שלהם ממצב הלחימה בעזה. מבחינתם, סכנת החיים, האימה, האשמה, הדכדוך, כל אלה קיימים באזורים מסוימים. למה שזה ידבק בהם?

לתחושת, זרות וריחוק מאפיינים גם את הממסד שרוצה אולי לפטור את עצמו מאשמה ומאחריות לסבל של תושבי עוטף עזה ושל שכנינו מעבר לגבול. אם לא כן - הרי היה הופך כל אבן בניסיון לעצור את מעגל הדמים המתמשך הזה.

ואני מגיע להכרה ש"הזר" טמון, בעצם, גם בתוכי והוא מהווה עבורי מקור הגנה מפני האימה הטמונה בי. האם אני יכול לצפות שמישהו יבין את עומק ההתרחשות הנפשית הזאת, שאפילו לי היא אינה נהירה עד הסוף?

בשעה 07:00 בבוקר קוטע את מחשבתי קול הודעת מסרון. ההודעה היא מאיש הביטחון של הקיבוץ: "בוקר טוב הפיצוצים במהלך הלילה היו אימון של שכנינו לכיוון הים".

קול הודעה נוספת צד את אוזני: "האם אתה יכול להיפגש איתי היום? לא ישנתי כל הלילה. זה א' אבא של ג'. נפגשנו

עוד סבב. אני לא יודעת אם אחזיק מעמד אם תהיה שוב הסלמה. אני נוטלת תרופות אנטי דיכאוניות אבל לא נראה לי שהן עוזרות לי במיוחד. האחיות שלי מהמרכז לא מבינות בכלל מה עובר עלי. אני מרגישה שלא רק זר לא יבין זאת אלא גם האנשים הקרובים לי ביותר אינם מבינים מה באמת קרה לי!"

היא מביטה בשעון ואומרת שהיא חייבת לאסוף את הבת שלה מהחוג. נתתי תוקף לחוויות הרגשיות שלה. אמרתי לה שאפשר למתן את הסבל שלה וקבעתי שניפגש בהמשך.

במכונית בדרך הביתה, כמו תמיד, עבר בי שטף של מחשבות: נזכרתי איך במהלך המלחמה האחרונה דיברתי עם אותה אם שאמרה לי כי היא "מתה מפחד" שמחבל יחדור אליה הביתה וישחט אותה ואת ילדיה. היא הייתה בטוחה שיש מנהרות בתוך היישוב שלה. תהיתי גם ביני לבין עצמי אם

אני ומשפחתי נחזיק מעמד עוד הסלמה אחת. חשבתי לעצמי, איך בעצם אפשר להמחיש למי שלא חי כאן שהשקט השורר כאן היום אינו אמיתי, שהאדמה רוחשת, שהצד השני נערך במרץ רב למלחמה הבאה, שבדיוק כשסיימנו שנה וחצי של התאוששות ושיקום ממצב עמוד ענן החלה מלחמת צוק

איתן שהפכה את מועצה אזורית אשכול לשדה קרב לתקופה ממושכת כל כך. מלחמה זו התישה את כולם, אבל לא יכולתי לדמיין עד כמה התודעה של האנשים והחשש שהמלחמה תחזור מתדלקים את הסבל. דמיינתי את עצמי לרגע לדמות תנ"כית הכורעת על ברכיה, נושאת פניה אל השמים וזועקת: "ריבונו של עולם, האם לא הגיע הזמן לשים קץ לסבל בחלקת האלוהים כאן באשכול? עד מתי ידממו נפשות הילדים משני צדי הגבול?"

חייכתי לעצמי כשחשבתי על ההמשך האפשרי: "וישמע אלוהים את זעקת בני עמו... ותשקוט הארץ ארבעים שנה". עמוק בתוכי אני יודע שהבחירה נתונה בידינו, בני האדם, ליצור מציאות אחרת ולמשול בתוקפנות שלנו. בחודשים האחרונים הבנתי גם עד כמה מוגבלת יכולתי האישית להשפיע על המנהיגים משני צדי המתרס. בסך הכול אני חבר קיבוץ נירים, מנהל השירות הפסיכולוגי של מועצה אזורית אשכול.

ובכל זאת, לפחות הקשיבו לצורך שהעליתי למימון שעות טיפול. כיום מטופלים כ-900 ילדים ועוד מאות הורים במועצה אזורית אשכול, רובם המכריע במערכות החינוך (כ-90%). נרגעתי כשנזכרתי בצוות המסור של הפסיכולוגים והיועצות במערכות החינוך ובצוות הטיפולי של 20 מטופלים נוספים שגייסנו לטיפול במערכות החינוך ובצוותים הטיפוליים

גרעין אלוהי המאפשר לנו להמשיך הלאה."

"ואיך אתה מתמודד עם הזיכרונות של המראות הקשים?" שאלתי.

והוא עונה: "אל תשכח, אני בסך הכול עץ. תהליכי השיקום שלי קצת יותר פשוטים. אילו הייתה נשמה באפי ואמיגדלה במוחי, הייתי אומר לך שכמעט בכל יום במשך חודשים הגיעו לכאן אנשים ממש כמוך וסיפרו שוב ושוב את מה שהתרחש, כך שיכולתי לקלוט כל רגש, כל זיכרון, כל התרחשות, כל משמעות, כל דרך התמודדות. והרי זאת המשמעות של עיבוד טראומה? לא?"

"האמת", אמרתי לו: "דברייך הגיוניים,

אבל נראה לי שאף אחד לא יאמין לי שעצים מדברים."

"שמעתי אותך אומר כאן פעם", ענה לי, "שפעמים רבות בני אדם מדברים, אבל בעצם אינם אומרים דבר. גם על אבני הכותל אמרו זאת. גם אם אני אינני מדבר, אני אומר דברים

שיוצאים מהתודעה שלך. יש לך פגישה היום. תחשוב גם עליו, הגוף שלו מדבר, אבל התודעה שלו אינה מקשיבה למה שגופו אומר."

"נראה לי שאני צריך לדבר איתך קצת יותר", אמרתי לעץ, "אני חש שכאב הראש שהיה לי חלף לפחות בינתיים."

"אני תקוע פה", אמר, "אינני זז מפה, ובינתיים אני מחזיק מעמד. אתה

מוזמן לכאן בכל רגע שתרצה. רק שים את הפלאפון באוזן שלך כשאתה מדבר אלי, שלא יחשבו שהשתגעתי."

חזרתי מחוץ הביתה. ברור שהשיחה עם העץ הייתה חלום בהקיץ, אבל שמחתי על התבונה שהתגלתה בה. במהלך הנסיעה למקום העבודה שלי חשבתי על הפגישה שאמורה להיות לי בשעה 17:00 עם א', אבא של הנער ג'. למה הוא רוצה להיפגש איתי? למה לא ישן כל הלילה? אולי משהו שאשתו אמרה לו בעקבות השיחה שלה איתי? אולי משהו שעלה בשיחה על הבן שלו בבית הספר?

ניסיתי להיזכר אם קרה משהו מיוחד בפגישה בבית הספר אתמול. נזכרתי ששאלתי אותו אם הוא יכול להיות קצת יותר זמן עם הבן שלו, לשחק איתו כדורסל, למשל, כמו שהרבה לעשות בעבר. אבל הוא ענה לי שזה חודשים אחדים שהוא אינו עושה פעילות גופנית כי הגב שלו כואב, ובגלל המחסור בכוח אדם הוא גם מרבה לעבוד ברפת, לדבריו, "מצאת החמה ועד צאת הנשמה". שמחתי שהוא יזם איתי

אתמול... "אני שולח לו הודעה שנוכל להיפגש בשעה 17:00 והוא עונה לי: "תודה".

יש לי כאב ראש קל, עיני דומעות. התשישות המקומית מתמזגת בתשישות מצטברת וגורמת להתרופפות זמנית של ההגנות והמחשבה הבהירה. קרן שמש מבליחה אל חלון הזכוכית בכניסה לביתי. שוב אני שם לב לכך שהחלון בכניסה לביתי אינו הרמוני. ביום שבו נהרגו זאביק ושחר, חברי קיבוצי, חדר אליו רסיס פצמ"ר והוא שונה היום מכל החלונות האחרים. זוהי התזכורת היומיומית הפרטית שלי לאסון שהתרחש ממש מחוץ לביתי.

אני יוצא לתת אוכל לחתולים שלנו. אחד החתולים מפיל כיסא פלסטיק. אני מרים אותו ורואה בגבו את החור שרסיס פצמ"ר אחר עשה בו.

רגלי נושאות אותי לדשא שמול ביתי. ממש קרוב לשם אני

רואה את העצים שספגו בעוצמה את רסיסי הפצמ"רים עם שחר ז"ל, זאביק ז"ל, גדי שרגליו נקטעו וחברים נוספים שנפצעו או סבלו מהלם. העצים המצולקים מעידים עדות אילמת ואינם מאפשרים להדחיק את מה שהתרחש. אני מבחין שהעצים מצולקים אבל גם מוריקים ומעלים פריחה סגולה, כאילו מעבירים לי מסר מעודד שהפגיעה גדולה אבל אפשר להמשיך הלאה ואפילו להראות סימני צמיחה ופריחה.

אני מישיר מבט אל העץ ושואל אותו: "איך אתה מחזיק מעמד?"

והוא עונה: "לאלוהים פתרונים".

תמה ומופתע, אני ממשיך לשאול: "למה אתה מתכוון?"

והוא עונה לי: "לו היה לי קול היית שומע את זעקות הכאב בוקעות מהגזע שלי. הכאב הוא כבר חלק ממני. חודשים ארוכים אמרתי לעצמי שאינני יודע אם אחזיק מעמד עוד יום אחד נוסף. ראיתי רבים מחברי העצים נפגעים, מתרסקים, נגדעים, נשרפים. אתה שואל איך אני מחזיק מעמד? ואני עונה לך שלא לוהים הפתרונים."

אני אומר לו: "עדיין אינני מבין".

והוא עונה: "ואתה חושב שאני מבין? שמישהו מבין? הרי אתה מכיר את התאוריות על כוחות ההתמודדות וכוחות הצמיחה הטמונים בכל חי וצומח. זהו משהו שחבוי בנו. מעין

רבים מתושבי אשכול, ואני בהם, חיים בבדידות עם חוויות מצמררות. והחוויות האלה אינן רק נחלת העבר. הן משתחזרות להן יום-יום, לילה-לילה

את חברינו, פרי ההרבעה כפי שאתם מכנים אותם, לעשות אינתו סקס, ואיך מבין למה הם לא מצליחים?! אתה עסוק רק בעצמך. מה אתה חושב, שיש להם חשק לעשות סקס? אפילו לגרש זבובים עם הזנב אין להם כוח, רובצים בתוך החרא ונוגחים בגדר הברזל בזעם עד אובדן הכרה'.

"ופרה נוספת ממש צעקה עלי: 'בן זונה, למה לא פינית אותנו מפה לרפת בטוחה ומוגנת? למה השארת אותנו חשופים לסכנת חיים? את ילדיך הרחקת לצפון השקט ואותנו השארת מופקרים לחלוטין. אתה מחשיב את עצמך לגיבור כי חלבת פרות תחת אש? אל תחשוב שאני לא יודעת שאכלת גם מהבשר שלנו על האש. אנחנו בקושי אוכלות קש ואתה עאלק אוהב אותנו. אתה נצלן ואתה רוצח. אל תחשוב שאני טיפשה. כל הזמן אתה נמצא פה, בורח מן השהות עם המשפחה שלך. פלא

שאתך בדיכאון והבנים שלך איבדו איפוס'?

"לא יכולתי לשאת זאת, ועם כל כאבי הגב שלי, רצתי משם. הזעתי, הנשימה שלי הייתה מהירה והגעתי לחורשת הזיתים שליד הקיבוץ. כרעתי על ברכי ובמעין אינסטינקט הפעלתי את מצלמת הווידאו בפלאפון שלי.

"הנה, תראה. אמנם היה קצת חשוך, אבל אני מקווה שאפשר לראות ולשמע מה שהתרחש", אמר א'. קירבתי אלי את המסך של הפלאפון כדי שאוכל לראות. עדיין ניסיתי לעכל את מה ששמעתי. נשמתי עמוק וחזרתי להקשיב, מה שהבנתי שהוא רצה ממני, והפעלתי את סרט הווידאו שצולם.

אני מסתכל רואה את א' יושב על ברכיו מול עץ הזית העתיק. ברקע

הדהוד של פיצוצים מעבר לגבול. הוא מושיט את ידו הימנית, שולף אקדח מנרתיק חבוי במותנו ומניחו על הקרקע. הוא מתנשף, נרגש, חצי בוכה, חצי זועק ואומר: "ריבוננו של עולם, אני שוב מגיע זועק אליך. ואתה, אתה בכלל קיים? הורי, הסבים שלי, אמרו שאתה רחום וחנון, שאתה אחראי לבריאה של הצומח והחי, שבכל יום שאני נושם אני צריך להגיד תודה על מה שיש, שאם קורה משהו רע סימן שאתה מעמיד אנשים בניסיון אמונתם בכל תנאי. "אתה יודע מה? נמאס לי. נשבר לי! חשבתי כבר להרוג את עצמי כדי להפסיק את הסבל שלי. אני מנסה לשחק אותה חזק, אבל כל הגוף שלי כואב. אינני מסוגל ליהנות כמעט מכלום. בכל לילה חוזרות אלי זעקות השבר של

קשר והחלטתי להרשות לעצמי להיות מופתע. חשבתי עד כמה אנו חיים במציאות משותפת, מטפלים ומטופלים, עד כמה אני צריך לעבד את החוויות האישיות שלי כדי להיות עם פניות לחוויות האחר ולא להישאב אל מדמנת הייאוש, הדכדוך והכאב.

בדיוק בשעה 17:00 א' נכנס לחדרי, התיישב באנחת כאב מופגנת תוך אחיזת הגב התחתון השמאלי בידו.

"מה קורה לך?" שאלתי אותו.

"יש לי כאבים בגב, אני לא יושן טוב כבר תקופה ארוכה. הפיצוצים אתמול בלילה הוציאו אותי מדעתי. קמתי כרגיל, ב-4:00 לפנות בוקר, והלכתי לעבוד ברפת. אני קצת מבולבל ונראה לי שפשוט איבדתי את השפיות".

"מהי הסיבה לכך שהתקשרת ורצית להיפגש איתי?" שאלתי אותו.

"אני אספר לך, אבל אל תגיד לי ללכת לפסיכיאטר", אמר והמשיך, "פשוט תקשיב כמו שאתה יודע. אתה זוכר שבמלחמה נפלו פצמ"רים בלי הפסקה בשבוע האחרון? באחד הימים, בדיוק לפני שמונה חודשים נחתו שישה פצמ"רים ברפת, קטלו את חייהן של שלושים פרות ופצעו עוד עשרים שמתו מפצעיהן תוך ימים ספורים. באותו יום ארוך גם נתפס לי הגב".

אני מהנהן בראשי, מתאמץ לא לשאול ולא להתערב, רק להקשיב. לגמוע ולהפנים את מילותיו.

והוא ממשיך: "היום הגעתי לרפת כמו בכל יום, ב-4:00 לפנות בוקר, מנסה להוביל את הפרות לחליבה, ופתאום הן נעמדו וסירבו ללכת. דמיין לעצמך עשרים פרות נעמדות, מרימות את ראשיהן ומתבוננות לעברי. פתאום ראיתי הבעה אמיתית על פניהן, הן נראו אנושיות, הרגשתי חרדה חודרת לנפשי.

"לפתע אחת הפרות פנתה לעברי בזעף. היא פשוט החלה לדבר: 'מה אתה מרחם על עצמך? כל הזמן נאנח ונאנק מכאבים? מה אתה בכלל יודע על כאב? אני איבדתי את כל משפחתי במלחמה האחרונה. כל יום אני מחפשת סיבה למה לחיות, אבל המראות אינם מרפים ממני. האם אתה יודע מה זה לראות את היקרים לך מכול מרוטשים, נעשים חלקי בשר? ריח אבק השריפה עדיין מלווה אותי בכל נשימה, בכל חליבה. ואמא שלי לא מתה מפצעי הפצמ"ר כמו שכולכם חשבתם, היא מתה מצער, לא היה לה טעם לחיות עוד".

"ופרה שנייה הוסיפה: 'ואתה, בחוסר רגישות, מנסה לאלץ

**לא מציאותי לצפות שאנשים
שלא חוו את סכנת החיים
המתמשכת יצאו מדלת
אמותיהם [...] ויקדישו אנרגיה
נפשית לסבל האנושי המתמשך
שלנו. הבנתי שזאת גם הדרך
שלהם להגן על נפשם בבידול
תחושת הסכנה שלהם ממצב
הלחימה בעזה. מבחינתם,
סכנת החיים, האימה, האשמה,
הדכדוך, כל אלה קיימים באזורים
מסוימים**

וא' ממשיך בלחש: "אלוהים, אני מתחנן וגם דורש שהפעם תקשיב לתפילתי: גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עימדי. שבטך ומשענתך המה ינחמוני... ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום... רחם ה' אלוהינו עלינו ועל כל ישראל עמך... התשמע הפעם את זעקת האדם, הבהמה והצומח? התן בינה בנפש ברואיך, בעמך ישראל, בגר היושב בתוכם ובכל יצירך בקצווי תבל?"

לפתע הפסיקו קולות הנפץ, קרן אור חדרה מבעד לעץ הזית העתיק וקול עבה ונעים נשמע מכיוון העץ: "זה אני עץ הזית העתיק, יש לי כמה

דברים לומר לך".

"מי זה?" שואל א' בהפתעה.

"זה אני עץ הזית, יש לי כמה דברים לומר לך".

"קודם הפרות ועכשיו אתה. ממש אין לי כבר כוח לזה. נראה שבאמת כבר השתגעתי", ענה לו א'.

"לא השתגעתי, זאת האמת. אני העץ שמדבר אליך. פעם בדור ישנו אדם שמצליח לשמוע את קולי. האם אתה מוכן להקשיב לי? אמנם אני כבר קשיש והגזע שלי מקומט, אבל למדתי משהו ב-250 השנים שאני חי. אתה מופתע שהטבע אומר את דברו? גם טבע האדם אומר את דברו.

"אני רוצה לומר לך שבעה דברים, אבל רק שלושה מהם תספוג לקרבך ותנסה לשננם בקומך בבוקר ובשוכבך על מיטתך בלילה. חלק מדברי תבין עכשיו וחלק מדברי תבין רק בהמשך חייך, כשתשב כאן מולי עם נינך. חשוב שתיישם את אשר תבין.

"את הדבר הראשון שאני רוצה לומר לך לחשה לי ציפור קטנה שישבה על הענף שלי כשהייתי עץ צעיר: 'כשמתבוננים מלמעלה הכול כל כך קטן, תמונה שלמה שצוירה ביד אמן. אבל אתה נותן לי נקודת אחיזה כשאני מתקרבת ואתה מקבל אותי באהבה'.

"את הדבר השני למדתי במשך שנים רבות, מעונות השנה ומשעות היממה: לאחר הצינה והקיפאון מגיעות החמימות והצמיחה. בסופו של כל לילה אפל מגיח האור של יום חדש. למדתי שהחושך תמיד מבשר על האור.

"את הדבר השלישי למדתי לאחר שמטר של להבות אש נחת עלינו כאן משמים. את זעקותיהם של חברי העצים, כנראה, איש לא שמע, אבל הגזע שלי זוכר היטב. שורשי המחובקים עם שורשי חברי נתנו לנו נחמה, צמיחה רעננה וצעירה צצה מתחת לקליפות העצים שלנו וכמעט כולנו

הפרות, המראות של חלקי גופן, ריח הבשר החרוך, המבט שלהן כאשר יריתי בהן כדי לגאול אותן מסבלן. והן כפויות טובה! הקרבתי את עצמי ואת משפחתי למענן, והן תוקפות אותי ופוגעות בי? שיתקפו אותך. מה אני צריך לספוג את כל החרא הזה?

"תגיד לי, באיזה ניסיון בדיוק אתה מעמיד את הפרות? במה הן חטאו שהיית צריך שהאדמה תספוג את הדם שלהן? למה ילדים צריכים לחיות בלי אבא שלהם? למה הורים צריכים לקבור את הבן שלהם? למה העצים, יציר הבריאה שלך, צריכים להישרף? "אתה לא רק חנון ורחום אתה גם הרסני ועם חרון אף. איך יצרת בני אדם שהם כה אכזריים? איך אינך עוצר את

מנגנון ההשמדה של יצירי כפיך? אתה נהנה מזה? אתה חושב שככה ישפרו את דרכיהם?

"אני כבר איבדתי את הצפון. אתה עושה הכול כדי שלא יהיה לי חשק לחיות עוד. אתה יודע מה מחזיק אותי בחיים? זה, אומר ג' ושולף פתק מהכיס שלו, "זאת הברכה של הבן שלי ליום ההולדת שלי, שלא רציתי לחגוג. זה הבן שכמעט הרגת עם הפצמ"ר שנפל לידו ורק בנס הוא ניצל.

"כן. גם אותו רצית לקחת, צמא דם שכמוך. איך נתת שילד יחיה בארץ המובטחת שלך עם סכנת חיים יום-יומית? מה זה אם לא אכזריות והתעללות? איזה תוכנית יש לך לגבי העולם שבראת? מה אתה רוצה שנזכור? שאתה הוצאת אותנו ממצרים? שנודה לך כל הזמן? תראה איך חרון האף שלך דבק גם בי, נעשה חלק ממני. ואתה שותק, מתכנן ודאי את הסבל הבא. נוקם את זעקת השבר של ברואיך... "הנה, תשמע מה הבן שלי כתב לי". והוא קורא בבכי את הברכה:

לאבא היקר

אני יודע ומרגיש שקשה לך ולכולנו

אתה חשוב לי יותר ממני

אני זה אתה ואתה זה אני

אני יודע שאני מאכזב אותך בשנה האחרונה

אבל אני בטוח שאתה מאמין בי

אני מאחל לכולנו שנתגבר ושנחזור לעצמנו.

האהבה שלך מחזקת אותי

אל תעזוב אותי אף פעם

אוהב המון

וד"ש לפרות (בצחוק)

ג'

העת ללמוד מהחוכמה האינסופית של הטבע שסביבי ובי.
 "והדבר השביעי שאני רוצה לומר לך..."
 ההקלטה הסתיימה לפתע, כי הסוללה נגמרה.
 "אוי חבל", אמרתי, מאוכזב על שזה נקטע באמצע.
 "לא נורא", ענה לי א', "בסך הכול הוא אמר לי: הדבר השביעי
 שאני רוצה לומר לך הוא שפשוט תקום ותתחיל ללכת."

"אז קמתי והתחלתי ללכת חזרה
 הביתה, לא הרגשתי שום כאב בגב
 שלי, הרגשתי כאילו אבן נפלה לי
 מהלב. הטענתי את הטלפון ולאחר
 דקות אחדות שלחתי לך את ההודעה
 בבוקר".

"הבנתי. אבל הרי אמרת שכואב לך
 הגב כשהגעת, לא כך?" שאלתי
 אותו.

א' חייך וענה לי: "אכן כואב לי הגב
 התחתון, אבל זה כי מתחתי את
 השריר כששיחקתי עם הבן שלי
 כדורסל היום לפני שבאתי לכאן".

"תודה", אמרתי לו "ששינתת אותי".

"תודה לך על ההקשבה, ונראה לי שניפגש בתקופה
 הקרובה, אולי ביחד נצליח להבין קצת יותר את מה שקרה",
 ענה לי א'.

נפרדנו לשלום. הרמתי טלפון לבן שלי ואמרתי לו שבעוד
 רבע שעה אני מגיע, ואם הוא רוצה, נשחק קצת כדורסל
 ביחד לפני ארוחת הערב.

צמחנו בחזרה, אבל חלק התמזגו מחדש עם אמא אדמה
 ובכל יום השורשים שלנו חשים בנוכחותם.

"את הדבר הרביעי אני פשוט חווה בכל רגע. אני מקשיב
 לכל משב רוח, לכל יונה הומה ועלה זית טרף בפיה, לכל
 אגל טל שעל קצות עלי, לכל עלה שנושר, לכל פרח מנץ
 וזית מבצבץ, לכל ענף שמתחיל להישבר, לכל שורש שתר

אחר רטיבות, לכל חרק שמחליק על
 ענפי, לכל אדם החוסה בצלי, לכל
 התפילות שאני שומע ממרחקים,
 לרחשים הנשמעים מתחת לאדמה,
 לידידי עצי הזית שנמצאים על כל
 פני תבל ולעצים האחרים שחיים
 לצדנו בשלווה.

"את הדבר החמישי למדתי כאשר
 במשך עשרות שנים ניסתה קבוצת
 עצים ממין אחר לפלוש לקצה
 החורשה שלנו. היו מאבקים בין
 השורשים מתחת לפני האדמה.
 אחר כך אנחנו פלשנו מהצד השני
 במאבקים על כל טיפת לחות. בסופו

של דבר אמא אדמה לימדה אותנו שיש די מקום
 לכולנו, וצריך פשוט לשים לב מתי השורש שלך פוגע בשורש
 של האחר. וכאשר זה קורה, כל שצריך הוא להעמיק את
 שורשך ולא לפגוע בשורש האחר. זה נתן לנו שקט להרבה
 שנים, לפחות כאן בחלקת האלוהים הזאת".

והעץ המשיך: "את הדבר השישי כבר שמעת מהבן שלך. גם אני
 למדתי הרבה דברים מהרבה עצים היקרים לי. ענפי קרויים כל

המשך מעמוד 11

דבר החטיבה התעסוקתית

לחברי החטיבה שלום רב,

בחודש נובמבר נערך יום עיון בנושא "פסיכולוגיה -
 מעיסוק לעסק עצמאי". כמות המשתתפים כמו גם
 העניין שהם הראו בתתי הנושאים שהועלו (ההיבט
 הפסיכולוגי, שיווק ומיתוג עצמי ושיווק מקוון) נתן
 לנו להבין שיש קהל שעבורו הנושא רלוונטי ולא מוכר
 ולכן יש צורך להעמיק בו. אנחנו נבחן בהמשך השנה
 היערכות ליום עיון נוסף או קורס בן כמה מפגשים
 בנדון.

המגמה שלנו נאבקת על הגדרתה כתחום עיסוק ייחודי
 בקרב עולם המקצועות. אחד הביטויים הבולטים לכך היה
 סגירה של המגמה לפסיכולוגיה ארגונית תעסוקתית
 באוניברסיטת חיפה. בנובמבר 2015 התקיים מפגש של
 כל בוגרי המגמה לדורותיה. את המפגש ארגנו תלמידי
 המחזור האחרון של המגמה. היה זה אירוע שעורר

רגשות מעורבים בקרב כל המשתתפים: בצד שמחה
 מהמפגש המשותף וגאווה על הישגי בוגרי המגמה, גם
 עצב על החלטתה של האוניברסיטה לסגור את מקום
 הלימודים שבמשך עשורים סיפק פסיכולוגים ארגוניים
 תעסוקתיים בעלי רמה מקצועית גבוהה ביותר.

חשוב מאוד לשמור על הזהות המקצועית של כולנו,
 שאחד הביטויים החשובים של תהליך זה הוא דאגה
 ללמידה מתמדת ושמירה על הקשר עם העמיתים
 במקצוע. הכנס השנתי שיתקיים בין התאריכים
 2.2.2016 עד 5.2.2016 מזמין אתכם להשתתף במגוון
 רחב של סדנאות ולדון בנושאים מרכזיים הקשורים
 בתחום התפתחותנו.

**מיכאלה שנייר - יו"ר, אורית בן שאול, ג'נט ספז,
 מיכל פוני, שרית ארנון לרנר**